

جلوه ذات

تحلیل مفهوم اسم و اسم اعظم خدا در قرآن و حدیث

دکتر کاوس روحی

www.ketab.ir

سرشناسه: روحی برندق. کاوس
عنوان و نام پدیدآور: جلوه ذات / کاوس روحی
مشخصات نشر: تهران: دانشگاه تربیت مدرس، مرکز نشر آثار علمی، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری: ۲۰۴ ص.؛ نمودار.
شابک: ۷-۸۸-۵۳۹۴-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست‌نویسی: فبا
موضوع: خدا -- نام‌ها
موضوع: خدا -- نام‌ها -- احادیث
موضوع: خدا -- نام‌ها -- جنبه‌های قرآنی
شناسه افزوده: دانشگاه تربیت مدرس، مرکز نشر آثار علمی
رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۲ ج ۸ ر ۹ / BP۲۶۷
رده‌بندی دیویی: ۲۹۷/۷۷۲
شماره کتابشناسی ملی: ۳۴۱۴۷۶۷

جلوه ذات
نگارنده: کاوس روحی
ویراستار ادبی و فنی: مرصده برنجی
طراح جلد: هادی حشمتی
حروفچینی و صفحه‌آرایی: مرصده برنجی
ناشر: مرکز نشر آثار علمی دانشگاه تربیت مدرس
شماره انتشار: ۱۷۰
شماره پیاپی: ۱۹۱
تاریخ انتشار: ۱۳۹۳
شمارگان: ۱۰۰۰
شابک: ۷-۸۸-۵۳۹۴-۶۰۰-۹۷۸
ISBN: 978-600-5394-88-7

نویت چاپ: اول
کارشناس اجرایی: مرصده برنجی
ناظر چاپ: مصطفی جانجانی
لیتوگرافی: ایران گرافیک
چاپ و صحافی: کتاب شمس
مرکز بخش: تقاطع بزرگراه‌های آل‌احمد و دکتر چمران،
دانشگاه تربیت مدرس، مرکز نشر آثار علمی، صندوق پستی: ۳۱۸-۱۴۱۱۵
تلفن: ۸۲۸۸۳۰۳۲
دورنگار: ۸۲۸۸۳۰۳۲
بها: ۱۰۰۰۰۰ ریال

صحت مطالب کتاب برعهده نگارنده است.

فهرست

پیشگفتار نگارنده..... ه

۱- مفهوم اسم در قرآن و حدیث

- ۱-۱ مقدمه..... ۱
- ۲-۱ مفهوم اسم در لغت..... ۲
- ۱-۲-۱ اشکال..... ۳
- ۲-۲-۱ پاسخ..... ۳
- ۳-۱ مفهوم اسم در اصطلاح..... ۶
- ۱-۳-۱ تبیین مفهوم اصطلاحی اسم..... ۶
- ۲-۳-۱ مفهوم اصطلاحی اسم در علوم مختلف..... ۶
- ۱-۲-۳-۱ اسم در مقابل فعل و حرف..... ۶
- ۲-۲-۳-۱ اسم در مقابل کلمه و ادات..... ۷
- ۳-۲-۳-۱ اسم در مقابل لقب و کنیه..... ۷
- ۴-۲-۳-۱ اسم در مقابل صفت..... ۸
- ۵-۲-۳-۱ اسم در مقابل افعال و صفات..... ۸
- ۶-۲-۳-۱ اسم در مقابل ذات، صفت و فعل به عنوان یک امر عینی..... ۹
- ۱-۶-۲-۳-۱ تحقیق بیشتر درباره مفهوم اسم عینی..... ۱۱

- ۱۳-۳-۱ مفهوم اسم در قرآن و احادیث..... ۱۳
- ۱۴-۳-۳-۱ کاربرد اسم در قرآن..... ۱۴
- ۲۵-۳-۳-۱ کاربرد اسم در احادیث..... ۲۵
- ۲۶-۳-۳-۲ حدیث ابراهیم بن عمر..... ۲۶
- ۲۹-۳-۳-۳ حدیث محمد بن سنان..... ۲۹
- ۳۰-۳-۳-۴ آثار تکوینی مترتب بر اسمای الهی..... ۳۰
- ۳۴-۳-۳-۵ مشتق شدن اسمای الهی از یکدیگر..... ۳۴
- ۳۶-۴-۱ مفهوم اسم از دیدگاه علامه طباطبائی (ره)..... ۳۶
- ۳۶-۴-۱-۱ معنای لغوی اسم..... ۳۶
- ۳۷-۴-۱-۲ اصل و منشأ اشتقاق اسم..... ۳۷
- ۳۸-۴-۱-۳ مفهوم اصطلاحی اسم عینی..... ۳۸
- ۳۸-۴-۱-۴ تعریف اصطلاحی اسم عینی..... ۳۸
- ۳۹-۴-۱-۲ تفاوت اسم به معنای لغوی با اسم به معنای اسم عینی..... ۳۹
- ۴۳-۵-۱ نتیجه گیری..... ۴۳

۲- مفهوم اسم اعظم در قرآن و حدیث

- ۴۷-۱-۲ مقدمه..... ۴۷
- ۴۷-۲-۲ مفهوم اسم اعظم..... ۴۷
- ۴۹-۳-۲ حقیقت اسم اعظم (اسم اعظم لفظ یا معنا؟)..... ۴۹
- ۵۳-۳-۲ آثار تکوینی اسم اعظم در دعاها..... ۵۳
- ۵۸-۴-۲ مراتب اسم اعظم..... ۵۸
- ۵۸-۴-۲-۱ مقدمه..... ۵۸
- ۶۰-۴-۲-۲ مراتب اسم اعظم در احادیث..... ۶۰
- ۶۳-۴-۲-۳ مراتب اسم اعظم از دیدگاه علامه طباطبائی (ره)..... ۶۳
- ۶۹-۵-۲ نتیجه گیری..... ۶۹

۳- اسم اعظم در نگاه اندیشمندان اسلامی و علامه طباطبایی (ره)

۱-۳	مقدمه	۷۱
۲-۳	دیدگاه‌های مختلف در تعیین اسم اعظم از منظر آیات، روایت‌ها و نگاه اندیشمندان اسلامی	۷۲
۱-۲-۳	اسم اعظم در آیات	۷۲
۲-۲-۳	اسم اعظم در روایات و نگاه اندیشمندان اسلامی	۷۲
۱-۲-۲-۳	تقسیم‌بندی احادیث و دیدگاه‌ها	۷۳
۳-۳	نقد و بررسی دیدگاه‌ها	۸۳
۴-۳	دیدگاه علامه طباطبایی (ره) درباره اسم اعظم	۹۳
۱-۴-۳	«حی قیوم»	۹۴
۲-۴-۳	«ذوالجلال و الإکرام»	۹۵
۳-۴-۳	«رحمان»	۹۶
۴-۴-۳	«الله»	۹۹
۵-۴-۳	«هو»	۱۰۲
۶-۴-۳	«أخذ»	۱۰۴
۱-۶-۴-۳	توضیح بیشتر پیرامون مقام احدیّت	۱۰۴
۲-۶-۴-۳	آیه شریفه «لِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى»	۱۰۷
۳-۶-۴-۳	حدیث ابراهیم بن عمر	۱۰۷
۴-۶-۴-۳	بررسی معنای لغوی واژه «أخذ»	۱۱۶
۵-۳	جمع‌بندی دیدگاه علامه طباطبایی (ره) درباره اسم اعظم	۱۱۹
۶-۳	نتیجه‌گیری	۱۲۰
۱۲۳	ضمیمه	
۱۲۳	آثار تکوینی اسمای حسنای خداوند در دعا‌های معصومان (ع)	
۱۷۱	منابع	
۱۷۹	واژه‌نامه فارسی به لاتین	

۱۸۵.....واژه‌نامه لاتین به فارسی

۱۹۱.....نمایه

www.ketab.ir

پیشگفتار نگارنده

بحث از اسمای حُسْنای الهی و اسم اعظم به تبع کاربرد اسمای حُسْنای الهی در قرآن و حدیث، در علوم مختلف اسلامی (تفسیر، فقه الحدیث، علم کلام، فلسفه و عرفان نظری) مطرح شده است. کتابها و رساله‌های مستقل بسیاری نیز در بررسی اسمای حُسْنای الهی تدوین پیدا کرده است. از این رو، موضوع کتاب حاضر که عبارت از مفهوم «اسم» و «اسم اعظم» است، در بین تحقیقات گذشته گاه به طور گذرا و اشاره و گاه به صراحت ولی نه چندان مفصل، مورد بحث قرار گرفته است. اهمیت شناخت مفاهیم اسمای حُسْنای الهی در خداشناسی، به دلیل بنیادی بودن بحث و فراوانی موارد استفاده از اسمای حُسْنای الهی در قرآن کریم، احادیث و ادعیه وارد شده از حضرات معصومان (ع) و نیز برداشت نادرست عموم دینداران حتی بسیاری از دانشجویان و دانش پژوهان علوم اسلامی از مفهوم اسم و اسم اعظم و بالاخره تحقیقات و تتبعات نو علامه طباطبایی (ره) و اهتمام ویژه آن بزرگوار به این موضوع در آثار خویش، از دلایل توجیهی نگارش این کتاب می‌باشد که درصدد است پرسش‌های زیر را با تأکید بر دیدگاه علامه طباطبایی (ره) پاسخ گوید:

۱- مفهوم اسم و مشتقات آن در موارد کاربرد این واژه در مورد خداوند سبحان (ترکیب اضافی اسم خدا) چیست؟

۲- مفهوم اسم در اصطلاح علوم گوناگون اسلامی، قرآن کریم و احادیث چیست؟

۳- مفهوم اسم اعظم در اصطلاح علوم گوناگون اسلامی، قرآن کریم و احادیث چیست؟

۴- حقیقت اسم اعظم چیست؟ آیا اسم اعظم از سنخ لفظ است یا معنا؟

۵- آیا اسم اعظم منحصر در یک فرد است یا دارای مراحل و درجه‌های گوناگون می‌باشد؟
پیش از شروع مباحث کتاب، از تمام بزرگوارانی که این نوشته با همکاری آن‌ها سامان یافته است، به‌ویژه معاون محترم پژوهشی دانشگاه تربیت مدرس، دانشمند دانش‌پرور، جناب آقای دکتر فتح‌اللهی و رئیس محترم مرکز نشر آثار علمی، جناب آقای دکتر دارابی و نیز همکاران کوشای ایشان به‌ویژه سرکار خانم مرسته برنجی سپاسگزاری نموده و عاجزانه از درگاه خداوند متعال برای همه برترین توفیق‌های الهی را آرزو می‌کنم. و هو الشکور

کاوس روحی

www.ketab.ir